

- návrh príručky pre prístup a rozdeľovanie úžitku v procese využívania genetických zdrojov,
- príručka pre reguláciu botanických záhrad v procese prístupu ku genetickým zdrojom,
- intelektuálne vlastníctvo a genetické zdroje – súčasný stav,
- medzinárodné záväzky v oblasti rastlinných genetických zdrojov pre výživu a poľnohospodárstvo.

Predsedníctvo rozdelilo národných reprezentantov do dvoch pracovných skupín (Slovensko bolo zaradené do pracovnej skupiny, ktorá sa zamerala na tému *Vyhodnotenie skúseností užívateľov a dodávateľov genetických zdrojov v rámci prístupu a rozdeľovania úžitku*. Téma 2. pracovnej skupiny bola *Identifikácia účastníkov procesu v prístupe ku genetickým zdrojom a rozdeľovania úžitku*.

Z rokovaní 1. pracovnej skupiny vyplynula potreba urýchlene vypracovať pravidlá prístupu ku genetickým zdrojom a rozdeľovaniu úžitku. Zároveň treba začať legislatívne práce, budovať národné štruktúry (centrá) pre reguláciu procesu, určiť kompetentný národný orgán. Krajiny andskej skupiny (Peru, Bolívia, Ekvádor, Venezuela) zdôraznili význam tradičných znalostí a návyky kmeňových kultúr, čo podporila aj India a africké štáty. Veľká Británia, USA a Argentína zdôrazňovali potrebu jednoduchých, jasných a flexibilných zákonov na riadenie prístupu ku genetickým zdrojom. Dánsko upozornilo na využívanie sprostredkovateľov v procese získavania genetických zdrojov, napríklad výskumná inštitúcia získa určitý zdroj len pre základný výskum, avšak pri jeho využiteľnosti pre komerčné účely môže dôjsť k transferu tretej strany bez informovania pôvodného dodávateľa. Slovensko poukázalo na problém spoľahlivého určovania krajiny pôvodu genetického zdroja, čo je zložité najmä v prípade mikroorganizmov. Pre bonnský míting expertov sa odporúčalo pripraviť pre-

hľad súčasného stavu v určovaní pôvodu mikrobiálnych genetických zdrojov.

Na rokovaní pracovných skupín aj na plenárnom zasadnutí sa zdôrazňovala dôležitosť budovania národných kapacít, od výberu a prípravy kádrov na všetkých úrovniach (od okresu až po vládu), tvorby regulatívov, zákonov, databáz, informačných a školiacich centier, monitorovacích a registračných centier (génových bánk pre všetky druhy organizmov – od rastlín a živočíchov až po mikroorganizmy) a špecializovaných poradní a právnych inštitúcií

umožňujúcich efektívnu spoluprácu dodávateľov a odberateľov genetických zdrojov.

V súvislosti s komplexnosťou uvedených úloh sa odporúča začať práce na návrhu Národnej stratégie pre prístup ku genetickým zdrojom a rozdeľovaniu úžitku z nich. Na domácej pôde sa teda bude musieť zefektívniť spolupráca decíznych orgánov, vedy, výskumu a ostatných zainteresovaných zložiek v oblasti teórie aj praxe prístupu ku genetickým zdrojom a rozdeľovaniu úžitku z ich využívania.

Dezider Tóth

Tvár našej Zeme

Konferenciu o krajine nazvanú *Tvár našej Zeme* usporiadala v dňoch 21. – 23. februára 2001 Česká komora architektov na podnet a pod záštitou prezidenta Českej republiky Václava Havla. Spoluusporiadateľmi boli: Kancelária prezidenta republiky, ministerstvá ČR – životného prostredia, poľnohospodárstva, kultúry, pre miestny rozvoj, dopravy a spojov, Agentúra ochrany prírody a krajiny ČR, Akadémia výtvarných umení, Správa chránených krajinných oblastí ČR, Výskumný ústav Silva Taroucyho pre krajinu a okrasné záhradníctvo, Ekologická sekcia Českej kresťanskej akadémie, Asociácia súkromného poľnohospodárstva ČR a Spoločnosť pre trvalo udržateľný život. V organizačnom výbore, ktorého čestným predsedom bol prof. Erazim Kohák, boli čelní predstavitelia usporiadateľských inštitúcií.

Exkluzívne organizačné zabezpečenie a gestorstvo podujatia bolo zvýraznené aj otváracím ceremoniálom, ktorý sa konal v Španielskom sále Pražského hradu. Konferenciu

otváral prezident ČR Václav Havel (v dôsledku ochorenia predniesol privítací preslov prostredníctvom telefónu), potom z videozáznamu pozdravil účastníkov britský korunný princ Charles a minister životného prostredia Miroslav Kužvart. V uvítacom bloku dostal priestor aj minister životného prostredia SR Laszló Miklós. Úvodný prejav profesora Erazima Koháka v podstate udal tón nasledujúcemu dvojdnému rokovaniu, ktoré bolo tematicky rozčlenené do šiestich blokov. Každá téma bola prezentovaná z rôznych hľadísk a názorových postov, pričom v závere bol krátky priestor na diskusiu. Tematické bloky boli štruktúrované vo vzťahu k cieľom konferencie tak, aby demonštrovali pohľad na krajinu v celej šírke – od polohy exaktne vedeckej až po užívateľskú, utilitárnu.

• *Krajina ako prírodný priestor* – tento blok príspevkov ukázal krajinu vo všetkých jej zložkách ako dynamický systém, zaoberal sa jej diverzitou, prvotnou aj druhotnou štruktúrou, a zároveň stavom a pers-

pektívami jej legislatívnej ochrany.

- *Krajina ako kultúrny priestor* – mapoval vznik a vývoj sídelných štruktúr v krajine, vývoj a hospodárenie s krajiným priestorom a jeho rázom, a najmä hodnotil poslanie a polohu územného plánovania pri utváraní krajiny.

- *Duchovný rozmer krajiny* – v tejto časti odznegli veľmi zaujímavé príspevky, ktoré analyzovali krajinu vo filozofickej a náboženskej reflexii, hodnotili väzby ľudského ducha a krajiny, zodpovednosť kresťanov v procese hľadania východísk z ekologickej krízy spoločnosti.

- *Umelecká reflexia krajiny* sa sústredila najmä na prezentovanie polohy a miesta, ktoré česká krajina zaujíma vo výtvarnom umení vrátane fotografie. Zaujímavé bolo najmä zdôraznenie dokumentačnej polohy umenia v procese zmien, ktorými (nielen česká) krajina prechádza. A, samozrejme, aj nedocenená poloha pre proces návratu k pôvodným hodnotám v tvorbe krajiny.

- *Krajina z pohľadu jej súčasných užívateľov*. Tento blok patril k najrozsiahlejším. V podstate sa tu prejavila aj nová spoločensko-ekonomická situácia, ktorá je dôsledkom politických zmien v poslednom desaťročí. Rezonovali ekonomické a hospodárske aktivity v priestore a ich environmentálne dôsledky. Ekologické požiadavky pri tvorbe krajiny sú síce vo vyspelej civilizácii limitujúce, ale ochrana krajiny ešte stále nie je ekonomicky zaujímavá v dôsledku nepracovaných a nepreviazaných legislatívnych noriem v poľnohospodárstve, lesníctve, vodnom hospodárstve, doprave s legislatívou ochrany krajiny. V tejto téme sa objavili aj otázky o postavení českej krajiny v európskych súvislostiach.

- *Krajina v ohrození* – táto časť konferencie v podstate monitorovala súčasnú situáciu v Českej republike. Otázky živej urbanizácie, devalvácie krajiného priestoru, jeho jednotlivých zložiek v dôsledku nesprávne realizovaných a nekvalit-

ných zámerov však vyústili do konkretizácie podmienok a princípov revitalizácie krajiny. Zdôrazňoval sa nielen aktívnejší cielejší prístup štátnej správy a odbornej obce, ale aj účasti verejnosti v procese revitalizácie kultúrnej krajiny.

Rokovania vo všetkých blokoch kreovali intenzívnu a zmysluplnú diskusiu, v ktorej sa navzájom vnímali, počúvali, stretávali a oponovali si teoretici i odborníci z praxe zo všetkých oblastí, ktoré participujú na tvorbe i užívaní krajiny. Myslím, že práve diskusia a rozhovory v kuloároch splnili hlavný cieľ konferencie, ktorý usporiadatelia deklarovali pri jej otvorení – obrátiť pozornosť na priestor, prostredie sídel a voľnú krajinu, na dôvody krokov a aktivít, ktorými ovplyvňujeme ich vzhľad, výzor a kvalitu. Túto myšlienku dokumentovalo aj sprievodné podujatie konferencie – výstava špičkových výtvarných diel *Tvár našej zeme* zo zbierok Národnej galérie v Prahe, Moravskej galérie v Brne, regionálnych múzeí a galérií, ale aj zo súkromných zbierok.

Nazdávam sa, že táto konferencia, ktorá bola prvým podujatím v Českej republike venovaným problematike krajiny, so cfou a v celom rozsahu splnila očakávania a ciele,

ktoré si usporiadatelia kládli. Poukázala na vážnosť, význam a súvislosti problematiky krajiny so životom občana i celej spoločnosti. Prispela k hlbšiemu pochopeniu miesta človeka na Zemi a nevyhnutnosti korekcie krokov a zámerov, ktorými tak významne ovplyvňuje tvár krajiny.

Z pohľadu (už) zahraničného účastníka vysoko hodnotím celospoločensky významné poslanie fenoménu kultúrnej krajiny a jej duchovných, ekologických a ekonomických vplyvov na českú spoločnosť, čo bolo demonštrované záštitou prezidenta ČR i tým, že k usporiadateľom konferencie patrili nielen ústredné orgány štátnej správy, ale aj odborné inštitúcie a mimovládne organizácie a združenia, bez ohľadu na ich rezortné, ekonomické, spoločenské a aj politické začlenenie.

Takýto prístup k problematike kultúrnej krajiny a jej revitalizácii je v podstate výzvou pre naše orgány a inštitúcie. Aktívna spolupráca môže vytvoriť podmienky na vzájomnú dohodu a harmonizáciu všetkých aktivít, ktorými ovplyvňujeme vývoj obrazu a kvality krajiného priestoru Slovenska.

Alexandra Berková

